

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Middelalderen (Sluttet.)

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 314.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245228600160/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Engelsk-Mænd og Fransk-Mænd

Denne Klogskab, som vi just ikke kan finde elskværdig, og det deraf ndspringende Folke-Hæd, var altsaa Hoved-Følgen af Slaget ved Poitiers, men hvor Folket paa saa følelig en Maade bringes til Bevidsthed, pleier det ogsaa at gaae ud over deres indfødte Plage-Fogeder, saa Oprøret under Kong Johans Fangenskab er ganske i sin Orden og bør for sit eiendommelige Prægs Skyld ihukømmes.

Frankrig havde nemlig paa den Tid, ligesaavel som England, sit Parlament, og Philip den Smukke havde ligesaavel som Edvard nødt Stæderne til at skikke ham deres Fuldmægtiger, som han kunde handle med om Skatter og Afgifter og hvad han behagede, og paa Klager kunde det ved denne Leilighed umuelig fattes, hvor Kongerne ikke blot beskattede hvert Salt-Korn, men forandrede Mynt-Føden hvert Øieblik, for at kunne give slette Penge ud og tage gode ind; men det Hele havde dog kun været et tragicomisk Skue-Spil, indtil det virkelige Liv i og efter Slaget ved Poitiers gjorde sig selv gjældende*).

Kron-Prinds Carl, som i god Tid var flygtet fra Poitiers, sammenkaldte nemlig strax Stænderne i Paris for at faae mange Penge, men han fik først mange ubehagelige Spørgsmaal, baade om hvad de Forrige var brugt til og hvad Sikkerhed han vilde stille for et bedre Brug og for Afskaffelsen af de grove, utaalelige Misbrug herefter, og Formændene for de Nærvise var Biskoppen af Laon, Robert Lecock, og Older-Manden for Kræmmerne i Paris Steffen (Etienne) Marcel. Kun forgiarves søgte Carl at stoppe den slemme Mand ved at opløse Forsamlingen, thi derved gjorde han kun Ondt værre, og det gik tiisidst saavidt, at den Parisiske Folke-Leder (1358) med 80 Hjelpere trængte ind i Paladset og slog Marskerne af Champagne og Clermont ihjel ved Prindsens Side, hvorover denne blev saa elendig, at han faldt paa Knæ for Steffen, tog med Taksigelse mod den halvrøde Hue, der dengang, ligesom i vore Dage den heelrøde, var Mærket paa de ægte Parisere, lod sig føre paa Raad-Stuen (Hotel-de-Ville) og raabde ud af Vindvet til Folket paa Grøve-Pladsen, at de Marsker var nogle slemme Forrædere, saa de kun havde faaet som forskyldt. Saaledes seirede da Pariserne indtil videre, men at de og deres Older-Mand herefter skulde give Riget Love, stødte dog Mange og oprørte Adelen, ved hvis Opmuntring Carl, som var slup-

* Sismondts Franske Historie IX. 83—89. 177—80. 279—84. X. 30. 46. 141. 270. 315. 86. 408. 26. 44.

Engelsk-Mænd og Fransk-Mænd

pet fra Raad-Stuen, snart blev saa dristig, at han ikke blot sønderrev Steffen Marceis Lede-Baad, men forlangde hans Hoved til Bod af sin gode Stad Paris, før han vilde forlige sig med den. Det Hoved faldt da ogsaa i et Opløb og endeel andre Hoveder sprang efterhaanden, og Alt kom igien i sine gamle Folder men dog lidt mere efter Ludvig den Helliges end efter Philip den Smukkes Hoved; thi Saameget havde dog Carl lært, at den falske Myntning paa offentlig Bekostning lønner sig i Tidens Længde, selv for Lands-Herren, kun slet, og at Man ved en uordenlig Udsuelse snart udtømmer sine Hjelpe-Kilder. Da Carl nu desuden havde langt mere Lyst til at samle Penge, end, som hans Fader og Farfader, til at gjøre Stads, blev Despotiet under ham ret taaleligt, og da han tilige fik plukket alting, saanær som Bayonne, Bourdeaux og Calais, fra Engelsk-Mændene, kaldte Man ham Carl den Vise*). Hvad Man end ellers har tænkt om den Franske Salomons Viisdom, seer det Sidste ogsaa virkelig ud som et Mester-Stykke, især naar man betragter, at Carl, efter Vende-Reisen ved Poitiers, aldrig mere vovede sig saa yderlig; men Sær-Synet lader sig dog forklare, uden at forudsætte noget Hexeri enten hos Carl selv eller hans stjernekyndige Raadgivere, Edvard den Tredie blev nemlig, som næsten alle Erobrere, tidlig gammel, og den sorte Prinds nedsank, efter Slaget ved Poitiers, i en Døs, hvoraf han kun en enkelt Gang ligesom vaagnede for at gjøre sig mindre frygtet end forhadt, og naar Carl da hverken brød sig om Æren eller om »de Smaa«, da var det en meget simpel Klogskab at sætte Borge og Stæder i Forsvars-Stand, undgaae alle Slag, og naar Engelsk-Manden paa et stort Sommer-Tog havde spildt sin Tid og tømt sin Pung, da at benytte Øieblikket og den i det hærgede og brandskattede Land immer stigende Forbittrelse mod de Fremmede, til smaa Erobringer**). Hertil fandt ogsaa Carl en Krigs-Mand efter sit Hjerte i den ligesaa snu som dristige Bertrand Vesclin (Guesclin) fra Bretagne, som (1357—70) steg fra Røver-Kaptein til Rigets Marsk (Connetable) og gjorde Intet for Ærens Skyld, men gjorde, lige til Carl i sit Døds-Aar vilde anmasse sig Bretagne, Alt hvad hans Herre forlangde***).

*) Aarbogen hos d'Achery i *Pillieret (Spicilegium)* III. 116—21. Matteo Villani hos Muratori XIV. 426. 76. 84. 92. 505. 16. 20. Sismondis *Franske Historie* X. 478—541.

***) Sismondis *Franske Historie* XI. 5—150.

****) Sammet. X. 504. XI. 16. 53. 142. 269. 99—556.